

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över En gränsöverskridande mediepolitik

Myndigheten för delaktighet arbetar för ett samhälle där alla kan vara delaktiga, oavsett funktionsförmåga. Myndigheten lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

- Myndigheten för delaktighet (MFD) anser att ett nytt offentligt stöd för medier bör ställa krav på tillgänglighet och användbarhet. Vi avstyrker därför Medieutredningens förslag till nytt mediestöd. Vi anser att utredningens förslag om stimulans med ytterligare produktionsstöd för ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning är otillräckligt och att det inte möter grundlagskrav tillika Sveriges åtaganden i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
- MFD anser att krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning bör utgöra en del av det nya mediestödet. Myndigheten för radio, press och teve bör få i uppgift att formulera lämpliga krav på tillgänglighet och användbarhet. Arbetet bör involvera andra myndigheter med kunskap inom området samt funktionshindersorganisationerna.
- Med utgångspunkt i tryckfrihetsförordningen anser MFD att målgruppen för tidningen 8 sidor bör ha samma rätt till oberoende rapportering som andra invånare. MFD delar därför utredningens bedömning att huvudmannskapet för tidningen bör ses över.

Myndighetens synpunkter

Medieutredningen betonar med utgångspunkt i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen medborgarens rättigheter att ta del av och medverka till en mångfald av perspektiv samt medborgarens tillgång till ansvarstagande, kvalitativ och oberoende nyhetsvärdering. Utifrån detta lägger utredningen förslag om ett nytt mediestöd. Målet är en modern ersättning av dagens presstöd och en utformning som inte ska begränsas till vissa produkter i ett till följd av digitaliseringen konvergerande medielandskap.

Myndigheten för delaktighet ser behovet av ett reformerat mediestöd med utgångspunkt i dessa intentioner och mål.

I ett tidigare medieutbud satte tekniska förutsättningar gränser för människor i samhället som på grund av exempelvis funktionsnedsättning inte kunde ta del av tryckt text eller audiovisuella medier. För att säkerställa grundlagsskyddade rättigheter även för dem utvecklades ett parallellt medieutbud i form av exempelvis radio och taltidningar och textade tv-program. Den digitala teknikens intåg i kombination med tillgänglig teknik för individer har kraftigt förändrat förutsättningarna. Stora grupper som tidigare har varit utestängda från medieutbudet kan nu till en mycket begränsad kostnad och anpassning ta del av det generella medieutbudet.

Grundläggande för att utnyttja denna möjlighet är dock att medieleverantörer har kunskap och att en tydlig teknisk kravspecifikation finns tillgänglig. Alla statliga stöd på medieområdet har således ett grundläggande ansvar att tillse att utbudet fullt ut tillkommer grupper som tar till sig utbudet genom olika former av assisterande teknik. Detta kan exempelvis vara ljuduppläsning eller punktskriftsdisplayer.

MFD delar därmed inte Medieutredningens bedömningar om hur staten bör styra ett framtida mediestöd för att göra medier tillgängligare och användbarare. MFD anser med utgångspunkt i grundlag samt Sveriges åtaganden på mänskliga rättighetsområdet att det i ett nytt offentligt stöd för medier bör ställas krav på tillgänglighet och användbarhet för

personer med funktionsnedsättning. Vi anser att utredningens förslag om stimulans med ytterligare produktionsstöd för ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning inte lever upp till lagens krav eller våra internationella åtaganden och därför är helt otillräckligt. Vi avstyrker därför förslaget.

MFD har följande skäl för sin bedömning.

Ett mediestöd måste tydligt knytas till grundlagsskyddade krav samt till internationella åtaganden för mänskliga rättigheter. Det är inte rimligt att ett mediestöd som syftar till att säkerställa varje individs yttrande- och åsiktsfrihet och därmed stärka demokratin inte säkerställer alla medborgares rätt, oavsett funktionsförmåga. Kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning skriver i sin allmänna kommentar nr 2, i paragraf 32, om tillgänglighet: ”Det är oacceptabelt att använda offentliga medel för att skapa eller vidmakthålla den ojämlikhet som oundvikligen blir följden av otillgängliga tjänster...”. Personer med funktionsnedsättning är en relativt stor grupp i samhället. Med en åldrande befolkning kommer dessutom antalet personer i behov av tillgänglighetsfunktioner att öka kraftigt och stadigt under kommande år. Utredningen har dessutom noterat att tillgänglighet skapar bättre kvalitet för många eftersom valmöjligheterna kring hur ett utbud ska tas emot ökar.

Genom digitaliseringen har möjligheterna att leva upp till grundlagskrav samt åtagandena i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ökat påtagligt. Eventuella merkostnader för att införa olika tillgänglighetsfunktioner minskar, och skulle minska än mer om det fanns en tydlig policy för tillgänglighet och universell utformning på medieområdet.

MFD delar utredningens uppfattning att det statliga stödet inom medieområdet måste präglas av en balans mellan samhällsåtaganden och näringsintressen. Ett led i detta är exempelvis att säkerställa samordning av och koherens i de statliga aktörernas arbete kring tillgänglighetsfrågor. MFD stödjer därför utredningens bedömning att det behövs bättre

samordning. Myndigheten för radio, press och teve bör få rollen som samordnare av dessa frågor inom mediepolitiken.

MFD anser också att Myndigheten för radio, press och teve bör få uppgiften att föreskriva krav på tillgänglighet. Detta arbete bör genomföras i samspel med övrig statlig kompetens inom området samt i nära samverkan med funktionshindersorganisationerna.

Som ovan beskrivs möjliggör den digitala tekniken att stora grupper av personer med funktionsnedsättning med små och kostnadseffektiva tekniska anpassningar numera fullt ut kan ta del av det ordinarie medieutbudet. Det finns dock grupper som på grund av sin funktionsnedsättnings art även fortsättningsvis är i behov av särskilt bearbetade nyhetsprodukter. Målgruppen för 8 sidor är en sådan. En bearbetning av en oberoende nyhetsprodukt får aldrig innebära minskade krav på oberoende, saklighet och objektivitet. MFD välkomnar därför förslaget att hitta en ny och mer fristående huvudman för tidningen.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Jenny Rehnman och utredare Hans von Axelson (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

Malin Ekman Aldén

Hans von Axelson